

2001 YILI OCAK- AĞUSTOS DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürelili Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde dış ticaret açığı % 74,3 oranında azalarak 3.691 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 12,5,
- bavul ticaretinin % 10,5 artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 22,5 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 28,5 oranında azalarak 5.503 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 6.640 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde 1.812 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde, 1.786 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 20.578 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde 1.973 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 22.830 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 1.354 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 34.916 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde, 570 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 26.521 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 14.338 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde % 74,3 oranında azalışla 3.691 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak- Ağustos 2000	Ocak- Ağustos 2001	% Değişim
İhracat FOB	20.578	22.830	12,5

Bavul ticareti	1.786	1.973	10,5
İthalat FOB	-34.916	-26.521	-24,0
Altın ithalatı	-1.354	-570	-57,9
Dış Ticaret Açığı	-14.338	-3.691	-74,3

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 14 oranında artarak, 5.505 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 16,1 oranında artarak 1.968 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer** mal ve hizmet gelirleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 34,4 oranında azalarak 5.145 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 21,9, **turizm giderlerinin** % 3,5 oranında artmasına karşın, **diğer** mal ve hizmet giderleri % 27,5 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 4.661, 1.398 ve 3.571 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 36,1 oranında azalarak, 1.953 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.990 milyon ABD doları artarak 2.235 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 358 milyon ABD doları azalarak 354 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.881 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 5.327 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde 172 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 268 milyon ABD doları ve 420 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir..

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 703 milyon ABD doları net **alım** ve 3.754 milyon ABD doları net **satım** gösterdiği gözlenmektedir

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 5.762 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise 4.346 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır..

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 3.114 milyon

ABD doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde 711 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 10.975 milyon ABD dolarından 8.057 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, diğer sektörlerin ve bankaların borçlanmasındaki sırasıyla 2.254, 1.122 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde, 8.332 milyon ABD dolarından 9.036 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 471 milyon ABD doları ve 268 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 150 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise 135 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 901 milyon ABD doları artış, 2001 yılının aynı döneminde 314 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 4.028 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise 8.053 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde net 3.194 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde 4.477 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde net 1.024 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise net 1.544 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde net 65 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise net 254 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 4.224 milyon ABD doları net kullanım ve 6.703 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir..

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 196 milyon ABD doları azalmış, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde de, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 1.350 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Ağustos döneminde 2.960 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Ağustos döneminde 3.117 milyon ABD doları azalmıştır.